

NOORD-NEDERLANDSE BODEMDAG 10 NOVEMBER 2022

MELD JE AAN!

INLOOP & ONTVANGST 09.00 – 09.30 uur
PLENAIR PROGRAMMA 09.30 – 12.15 uur

WELKOM & INTRODUCTIE
9.30 - 9.45 uur

Welkom aan de deelnemers aan deze Noord-Nederlandse Bodemdag door een vertegenwoordiger van de werkgroep en een beknopte toelichting op het programma.

Wist u dat... de afgelopen 2 jaar de Noord-Nederlandse Bodemdag vanwege COVID geen doorgang heeft kunnen vinden? Vorig jaar is daarom het boek *Bodem, voeding voor inspiratie* gemaakt. Interesse? Op de dag zelf is dit boek nog beperkt beschikbaar.

KEYNOTE
Jan Rotmans
9.45 - 10.30 uur

‘WIJ LEVEN NIET IN EEN TIJDPERK VAN VERANDERING MAAR IN EEN VERANDERING VAN TIJDPERK’

Over Jan Rotmans

Prof.dr.ir. Jan Rotmans is een maatschappelijk gedreven wetenschapper en een pionier en visionair op zijn vakgebied met een internationale reputatie. Hij heeft het vakgebied transitiekunde op de kaart gezet in Nederland en in Europa. Naast zijn wetenschappelijk werk wil hij ook een bijdrage leveren aan de verduurzaming van de samenleving. Daarvoor is een radicale omslag, een transitie, noodzakelijk. Bevoegen werkt hij aan een gezonde, eerlijke én duurzame

samenleving. Hij is de progressor die de vertaalslag maakt van de theoretische transitiewetenschap naar concrete acties en adviezen voor bedrijven, overheden en organisaties in binnen- en buitenland.

Met zijn kennis wil hij graag als het ware de spelregels opstellen voor hoe dat moet, zodat daarna creatievelingen uit alle hoeken van de maatschappij daarmee aan de slag kunnen.

Pauze
10.30 - 11.00 uur

PRESENTATIE
Marco Vergeer
11.00 - 11.45 uur

PROGRAMMA REGIONALE SCHAKELS BODEM

Vrijwel alle ruimtelijke en maatschappelijke opgaven zijn bodem en water gerelateerd. Vooral gemeenten moeten hiermee aan de slag. Meervoudig gebruik van bodem en ondergrond, zeer zorgwekkende stoffen, bodemaantasting, nieuwe potenties en aansluiting zoeken bij bestaande structuren van bodem, water en ondergrond zijn hierbij belangrijke uitdagingen. Een nieuwe werkelijkheid die tot andere kennisvraagstukken leidt. Om de juiste afwegingen te maken is een nationale kennisinfrastructuur nodig met daarbinnen regionale kennisnetwerken. Drenthe en Friesland zijn twee van de

regio's die daaraan werken. Marco Vergeer zal namens het Programma Regionale Schakels Bodem vertellen wat de betekenis hiervan is voor Noord-Nederland en welke rol de Omgevingsdiensten hierin kunnen gaan spelen.

Over Marco Vergeer

Marco is bestuurskundig en milieukundig adviseur bij Royal HaskoningDHV. Daarnaast is hij secretaris van het Gemeentelijke netwerk WEB. Ook is Marco Kernteamlid van Initiatief Bewust Bodemgebruik.

PRESENTATIE
Praedinius Gymnasium
11.45 - 12.15 uur

Stelling ‘DE RANDSTAD VAN MORGEN LIGT IN DRENTHE’

Een zoektocht naar de Randstad 2.0

Met deze prikkelende stelling zijn leerlingen van leerjaar 4 van het Praedinius Gymnasium binnen het vak Onderzoeken & Ontwerpen aan de slag gegaan. Uitgangspunt bij deze opdracht is dat de leerlingen de traditionele gedachte van 'maakbaarheid' verlaten. Met kennis van natuurlijke systemen proberen ze te komen tot een nieuwe landschapsinrichting. Op basis van deskresearch, workshops en gesprekken met experts hebben ze gewerkt aan mogelijke

oplossingsrichtingen. Hierbij worden ook zeker de creatieve vaardigheden van de leerlingen aangesproken. Komen zij met de opgedane kennis, creativiteit en jeugdige onbevangenheid tot nieuwe verrassende oplossingen?

Tijdens dit onderdeel van het plenaire programma worden de resultaten gepresenteerd.

Lunch
12.15 - 13.30 uur

Presentaties Ronde 1 en Ronde 2 →

PRESENTATIES RONDE 1 13.30 – 14.15 uur

PRESENTATIE 1.1

Inspectie en toezicht met behulp van drones en satellieten neemt een vlucht

Remote sensing met behulp van drones en satellieten worden steeds vaker ingezet om inspectie- en toezicht efficiënter en effectiever te maken.

Binnen de Inspectie Leefomgeving en Transport is hier de afgelopen jaren veel ervaring mee opgedaan. Het is een constant proces van leren en innoveren. Wat zijn de resultaten, wat kunnen we hiervan leren en hoe en op welke manier kunnen andere organisaties profiteren van de opgedane kennis en ervaringen? Daarnaast neemt Dirk-Jan ons als innovatie manager bij de ILT mee in de recente- en toekomstige ontwikkelingen van toezicht vanaf (grote) hoogte.

Dirk-Jan Julius

Over Dirk-Jan Julius

Dirk-Jan is als *Technology Innovation Manager* werkzaam bij ILT Aerosensing van de Inspectie Leefomgeving en Transport.

PRESENTATIE 1.2

Een goed omgevingsplan maak je samen

Het uitwerken van de instructieregel van het Bkl op het gebied van bodem lijkt eenvoudig. Aanwijzen van het bodembeheergebied, verwerken van de bodemfunctieklassekaart, meldplicht of vergunningplicht voor de bouw van een bodemgevoelig gebouw en iets over in standhouden van (sanerings)maatregelen en klaar ben je...Toch? Het verontreinigen is niet de enige bodemactiviteit die het omgevingsplan zal reguleren. Door onder meer het energievraagstuk en klimatologische ontwikkelingen wordt de druk op het gebruik van de bodem steeds groter. Bij het opstellen van hun omgevingsplan hebben gemeenten daarom vanaf 1 januari 2023 geen behoefte aan iemand die de nota bodembeheer kent, maar een bodemadviseur in de breedste zin des woords, die bovendien een juridische toepasbare planregel kan schrijven én daarbij het geografische informatie-object kan aanleveren. Als je bij het lezen van deze beschrijving tenminste één keer je wenkbrauwen hebt opgetrokken, is deelnemen aan deze sessie een must. In alle andere gevallen ook. *Glück auf!*

Joske Poelstra & Wim Drost

Over Joske Poelstra

Joske werkt inmiddels ruim 14 jaar als jurist en projectleider bij Rho Adviseurs en ondersteunt menige gemeente in het midden, oosten en noorden van het land bij het opstellen van (Chw) bestemmingsplannen.

Over Wim Drost

Wim werkt nu zo'n vier jaar bij Rho Adviseurs als adviseur fysieke leefomgeving en heeft daarbij veel affiniteit met de juridische grondslag en borging van omgevingsaspecten.

PRESENTATIE 1.3

De zilte kleibodem doorgronden: pilots bij de Dubbele Dijk te Bierum

Deze presentatie geeft een overzicht van de pilots die in het Waddenfondsproject 'De zilte kleibodem doorgronden' worden uitgevoerd op het tussengebied van de 'Dubbele Dijk' bij Bierum. De Dubbele Dijk is een innovatief kustbeschermingsconcept waarbij achter de bestaande zeedijk met behulp van de tussenliggende bovenste teeltaag een extra dijk is aangelegd. Hierdoor is een gedegenerende zavelige kleibodem beschikbaar gekomen voor onderzoek aan teeltadaptatie en bodemregeneratie voor duurzaam bodemgebruik in het Waddengebied. De pilots binnen dit project richten zich gedurende 4 jaar (2022-2025) op de invloed van (i) gewasrotaties, (ii) meerjarige teelt van plantenmengsels en (iii) bemesting met zeewier of slib op de ontwikkeling van fysische, abiotische en biotische bodemeigenschappen.

Stefanie Vink

Over Stefanie Vink

Stefanie is eigenaar van GreenFinch Research en onderzoeker aan de Universiteit Groningen.

Stefanie Vink bestudeert de interactie tussen planten en (microbiële) bodemorganismen in verschillende ecosystemen, en is een partner in 'De zilte kleibodem doorgronden'.

PRESENTATIE 1.4

Drugslab in de praktijk, indicatoren en dumpingen

Ook in onze gemeenten treffen we ze aan: drugslabs! Ze zorgen voor onveilige situaties en er hangt vaak een agressieve organisatie aan vast. Arie Coppens, *Senior Intelligence* bij het Cluster *Serious Organised Crime* van de politie Oost-Brabant neemt je mee in de wereld van de drugs. Enthousiast vertelt hij over zijn ervaringen en bevindingen. Aan de hand van een levensechte simulatie laat hij je zien hoe een lab eruit ziet en vertelt hij over de gevaarstelling van een dumping. Hij deelt ook welke locaties hiervoor in trek zijn bij de criminelen en hij geeft de indicatoren waar je op kunt letten als je buiten rond rijdt of door de gemeente wandelt. Een proactieve presentatie met filmpjes en foto's.

Arie Coppens

Over Arie Coppens

Arie is werkzaam als *Senior Intelligence* bij het cluster *Serious Organised Crime – Drugs* bij de Politie Oost-Brabant.

PRESENTATIE 1.5

Samenwerking initiatiefnemers en overheden onder de Omgevingswet

Met de komst van de Omgevingswet verandert er veel op het gebied van bodem. Zo wijzigt niet alleen het stelsel van wet- en regelgeving, maar wordt er ook een beleidsvernieuwing doorgevoerd. Daarnaast zal een deel van het huidige decentrale beleid blijven gelden, maar zal het beleid ook deels wijzigen en mogelijk aangevuld worden. Als laatste wordt er ook een nieuw digitaal stelsel, het DSO, geïntroduceerd. Dit vormt een uitdaging voor zowel initiatiefnemers als overheden. Hoe gaat de Omgevingswet in de praktijk werken? Weten initiatiefnemers straks welke regels er gelden voor bijvoorbeeld grondverzet? In deze sessie gaan we aan de slag met deze vragen.

Odile Rutten & Floor van Elsacker

Over Odile Rutten en Floor van Elsacker

Odile en Floor zijn beiden adviseurs bij TAUW. Zij hebben ruime ervaring met grondverzetsprojecten en bodembeleid en helpen gemeenten bij het omzetten van de Nota Bodembeheer naar het Omgevingsplan.

PRESENTATIES RONDE 2 14.45 – 15.30 uur

PANEL DISCUSSIE 2.1

Groot specialistenprobleem op de arbeidsmarkt!

Toekomst in zicht samen met het onderwijs

Er is een groot tekort aan specialisten op de arbeidsmarkt. Hoe borgen we voldoende én de juiste instroom van toekomstige medewerkers in ons werkveld? Welke rol is hier weggelegd voor het onderwijs en welke voor het werkveld? Waar liggen de kansen en waar kunnen we elkaar ondersteunen?

Onder leiding van de dagvoorzitter zal er door vertegenwoordigers uit het onderwijs en het werkveld (onder andere directies van de omgevingsdiensten) gediscussieerd worden over mogelijke scenario's die een bijdrage kunnen leveren aan het oplossen van dit urgente probleem. Tijdens de discussie zal ook de zaal worden gevraagd hun ideeën te delen.

Paneldiscussie

Deelnemers aan de paneldiscussie

Marian Heidekamp Directeur, RUD Drenthe
Erika Hulst Afdelingshoofd, Omgevingsdienst Groningen
Hans van Tool Opleidingsmanager Land en Watermanagement, Van Hall Larenstein Velp
Leo Benvelzen Soil scientist, Van Hall Larenstein Leeuwarden
Geert Roovers Lector Hogeschool Saxion en Senior consultant, Antea Group

Sprekers onder voorbehoud

PRESENTATIE 2.2

Onderweg naar Gouden Gronden

De bodem als sleutel naar klimaat- en kwaliteitsdoelen

In het Programma Gouden Gronden werken waterschap Noorderzijlvest en de provincie Groningen samen met agrarische collectieven aan een klimaat-robust bodem- en watersysteem. Doelen zijn: verminderen van wateroverlast en het verbeteren van; de waterkwaliteit, de biodiversiteit en de bedrijfsvoering van de agrariër. In het project 'Onderweg naar Gouden Gronden' wordt de potentie van landbouwmaatregelen ten behoeve van deze doelen bepaald. Het resultaat is een overzicht van effectieve maatregelen in relatie tot de gestelde doelen. We lichten de voorlopige resultaten van het project toe, delen onze aanpak en ervaringen. Een agrariër vertelt wat hij met het resultaat kan. Welke afwegingen maakt hij in de dagelijkse praktijk. Wat is er nodig, zodat een agrariër met een maatregel aan de slag gaat?

Alfred Huinder & Marieke Oosterwoud

Over Alfred Huinder

Alfred is na zijn studie Milieukunde aan het Van Hall Instituut sinds 1995 als beleidsadviseur Bodem en Ondergrond werkzaam bij de provincie Groningen. Zijn werkzaamheden focussen zich op bodem, grondwater en ondergrond.

Over Marieke Oosterwoud

Marieke is afgestudeerd als ingenieur ecohydrologie en grondwaterbeheer aan de WUR. Als senior adviseur bodem en water bij Bioclear earth houdt zij zich bezig met processen op het raakvlak van het bodem- en watersysteem in relatie tot landgebruik, bodem- en waterkwaliteit en groene inrichtingen.

PRESENTATIE 2.3

Rubberkorrels in het milieu

Rubberkorrels van kunstgrasvelden kunnen schadelijke effecten hebben op de natuur in de directe omgeving. Eigenaren en beheerders zijn verplicht om de verontreiniging te verwijderen en zoveel mogelijk te voorkomen. De presentatie gaat over het inventariseren van de problemen en het ontwikkelen van praktische en kosteneffectieve maatregelen om milieuschade te voorkomen. Onderwerpen als onderzoeksstrategie, zorgplicht, de aanpak en preventie komen in de presentatie aan bod.

Wim Dorgelo

Over Wim Dorgelo

Wim is adviseur Bodem & Water bij TAUW. Hij is naast adviseur Bodem & Water tevens werkveldtrekker Hergebruik en Grondstromen binnen TAUW. Wim is in 1990 begonnen op het laboratorium van TAUW en sinds 1998 werkzaam als adviseur Bodem & Water. Wim is specialist op het gebied van hergebruik van grond en bouwstoffen en heeft zich de laatste jaren gespecialiseerd in de rubberkorrelproblematiek bij kunstgrasvelden.

PRESENTATIE 2.4

Kader Richtlijn Water en vergrijzing van het grondwater

De voortschrijdende, sluimerende, beïnvloeding van de chemische kwaliteit van grondwater tot steeds grotere diepte wordt 'vergrijzing' genoemd. Vergrijzing van het grondwater is een sluipend proces doordat concentraties van stoffen laag zijn. Tegelijkertijd worden grondwatersystemen gekenmerkt door een lange hersteltijd waardoor ze kwetsbaar zijn voor belasting. Het prevent & limit kader van KRW en GWR pakt belasting met lage concentraties stoffen niet aan. Om grondwatersystemen duurzaam te beheren is het belangrijk tijdig inzicht te hebben in die belasting. De RisicoToolBox grondwater is een instrument om de risico's door de inbreng van stoffen te beoordelen en handelingsperspectieven te onderbouwen. De RTB grondwater wordt uitgelegd en bediscussieerd in relatie tot vergrijzing.

Cors van den Brink & Frank Swartjes

Over Cors van den Brink

Cors is beleidsadviseur water bij de provincie Drenthe. Zijn expertise betreft het transport en gedrag van stoffen in het grondwater en het betrekken van actoren bij het proces om het grondwater duurzaam te beheren.

Over Frank Swartjes

Frank is project manager bodem- en grondwaterverontreiniging bij het RIVM. Zijn expertise betreft het transport en gedrag van stoffen, humane en ecologische risico's.

PRESENTATIE 2.5

Erfgoed verbindt op de weg naar een duurzame leefomgeving!

Cultuurhistorische elementen zijn vaak verbonden aan het bodem- en watersysteem. Ook in Drenthe! Zij kunnen een grote rol spelen in een duurzame, klimaatadaptieve leefomgeving. Maar hoe doe je dat? Met inspirerende voorbeelden uit Drenthe en Gelderland. En zelf aan de slag!

Yvonne Ploum & Peter Groenhuijzen

Over Yvonne Ploum

Yvonne is directeur van de ErfgoedAcademie. Erfgoed relevant maken en houden in dienst van een duurzame en mooiere wereld staat voor haar centraal.

Over Peter Groenhuijzen

Peter is onderzoeker aan de Hogeschool Van Hall Larenstein.

Aanmelden →

NOORD-NEDERLANDSE BODEMDAG 10 NOVEMBER 2022

AANMELDEN

Maak je keuze

Je kunt 2 presentaties volgen in de middag. Geef per ronde je voorkeur en een alternatief aan. We proberen aan ieders wensen te voldoen.

Zie het aanbod op voorgaande pagina's

Inschrijven

Schrijf je in vóór **dinsdag 1 november 2022**. Gebruik hiervoor onderstaande link.

[Inschrijven](#)

Of gebruik de link in de begeleidende mail.

Deelname aan deze dag is gratis

Datum en locatie

Donderdag 10 november 2022

Provinciehuis Drenthe
Westerbrink 1
9405 BJ Assen

Disclaimer

Bij een overweldigend aanbod voor één of meer presentaties kan het zijn dat vanuit capaciteitsoverwegingen de toewijzing anders is dan je vooraf als favoriet hebt aangegeven. We proberen zoveel mogelijk aan je voorkeuren te voldoen.

Het maximaal aantal aanmeldingen is helaas beperkt tot 200 deelnemers.

Vragen of meer informatie?

Stuur een e-mail t.a.v. Marjolein de Graaf naar: NNBodemdag@ruddrenthe.nl

Deze Noord-Nederlandse Bodemdag is georganiseerd door:

